

СИЛАБУС КУРСУ

«ПЕДАГОГІКА»

Освітній ступінь: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма: «Початкова освіта»

Кількість кредитів: 6 (180 год.)

Рік підготовки: 1, семестр 1

Компонент освітньої програми: нормативна

Дні занять: понеділок, 13.45–14.05, ауд. 331

Консультації: четвер, 14.00–15.00, ауд. 308а

Мова навчання: українська

Керівник курсу

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти

Кодлюк Ярослава Петрівна

Контактна інформація: YP.Kodliuk@gmail.com + 38 097 3926136

Опис дисципліни

Мета вивчення курсу *«Педагогіка»* полягає в тому, щоб ознайомити студентів із теоретичними основами організації навчального / виховного процесу у школі першого ступеня на засадах компетентнісного підходу; розкрити особливості діяльності вчителя та учнів у цьому процесі у контексті концепції «Нова українська школа»; поглибити знання студентів про форми, методи та засоби навчання / виховання молодших школярів в умовах особистісно орієнтованої парадигми освіти.

Структура курсу

Години (лек./практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 2 ДИДАКТИКА			
0/0	<i>Тема 1.</i> Предмет і завдання дидактики.	Знати основні етапи розвитку дидактики та сучасні дослідження в галузі теорії початкового навчання. Вміти трактувати основні категорії	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань.

		дидактики; усвідомлювати зв'язок дидактики з іншими науками, у т. ч. і з предметними методиками.	
2/2	<i>Тема 2. Процес навчання в початковій школі.</i>	Розуміти сутність процесу навчання; знати основні ознаки особистісно орієнтованого навчання, основні ланки процесу навчання, функції навчання, шляхи формування в молодших школярів позитивних мотивів навчання.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз педагогічних ситуацій.
0/0	<i>Тема 3. Закономірності і принципи навчання.</i>	Знати закономірності процесу навчання та вміти їх характеризувати; знати дефініції понять «принцип навчання» і «правило навчання», класичні й авторські принципи навчання та вміти їх характеризувати.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз педагогічних ситуацій.
2/2	<i>Тема 4. Зміст початкової освіти.</i>	Знати сутність поняття «зміст освіти», елементи змісту освіти; розуміти сутність основних концепцій змісту освіти; усвідомлювати сутність компетентнісного підходу у формуванні змісту початкової освіти; вміти характеризувати документи, у яких	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз навчальних планів для початкової школи і навчальних програм.

		реалізується зміст освіти в початковій школі.	
0/2	Тема 5. Підручник для школи першого ступеня.	Усвідомлювати двоєдину сутність підручника; знати і вміти характеризувати функції та основні структурні компоненти підручника; диференціювати поняття «варіативні підручники» та «альтернативні підручники»; знати сутність комплексного підходу до аналізу підручників для початкової школи.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз підручників для початкової школи.
2/2	Тема 6. Методи навчання.	Розуміти поняття «методи навчання»; знати різні підходи до класифікації методів навчання, у т. ч. за джерелом здобуття знань; знати та вміти використовувати різні види роботи з підручником; знати класифікацію інтерактивних методів навчання та вміти їх використовувати;.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз конспектів уроків.

0/2	<i>Тема 7. Форми організації навчального процесу.</i>	Знати основні ознаки, які характеризують організаційні форми навчання, історію розвитку форм; знати і вміти характеризувати найважливіші форми організації навчального процесу в початковій школі; усвідомлювати відмінність між формами організації навчання та формами навчальної діяльності.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань.
2/4	<i>Тема 8. Урок у початковій школі.</i>	Знати класифікації уроків за різними ознаками (у т. ч. за дидактичною метою), сучасні підходи до класифікації уроків; вміти визначати макро- та мікроструктуру уроку; знати структуру уроків різних типів; вміти характеризувати основні етапи комбінованого уроку; знати дидактичні особливості уроків у першому класі, нестандартних та інтегрованих уроків; вміти здійснювати різні види аналізу уроку.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз структури уроків різних типів.
0/2	<i>Тема 9. Контроль та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів.</i>	Знати функції та об'єкти контролю, дидактичні вимоги (принципи) до контролю за знаннями учнів, види і методи контролю, критерії та	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз педагогічних

		норми оцінювання, інтегровані рівні навчальних досягнень учнів; вміти використовувати різні форми педагогічної оцінки; знати сутність формульованого оцінювання; вміти формувати в молодших школярів конкретні способи самоконтролю.	ситуацій.
2/2	<i>Тема 10.</i> Розвивальний характер навчання в сучасній початковій школі.	Знати положення Л. С. Виготського про два рівні розвитку дитини; усвідомлювати сутність розвивального навчання, знати його основні ознаки; вміти аналізувати основні концепції розвивального навчання; знати компоненти розвивального навчання та шляхи їх реалізації в навчальному процесі початкової школи; усвідомлювати сутність загальнонавчальних умінь і навичок як основи формування вміння вчитися – ключової компетентності початкової освіти, знати програму «Формування загальнонавчальних умінь і навичок».	Питання, тестові завдання, аналіз навчальних завдань розвивального спрямування

0/2	<i>Тема 11.</i> Реформування початкової ланки освіти у контексті концепції «Нова українська школа».	Знати концептуальні засади реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Державний стандарт початкової освіти; розуміти підходи до інтегрування змісту початкової освіти; знати шляхи забезпечення формульовального оцінювання в початковій школі. Знати основні положення Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.).	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, підготовка усних повідомлень.
Змістовий модуль 3 ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ			
2/4	<i>Тема 12.</i> Сутність процесу виховання.	Знати сутність, особливості, структуру та етапи процесу виховання. Розуміти концептуальні засади особистісно орієнтованого виховання, усвідомлювати особливості національного виховання. Знати сучасні виховні системи.	Відповіді на запитання, аналіз педагогічних ситуацій. підготовка рефератів.
0/0	<i>Тема 13.</i> Закономірності і принципи виховання.	Знати закономірності і принципи процесу виховання та вміти їх характеризувати. Розуміти принципи національного виховання та	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз педагогічних

		принципи організації виховного процесу в початковій школі.	ситуацій.
2/2	<i>Тема 14. Методи виховання.</i>	Розуміти сутність понять «метод виховання», «прийом виховання», «засіб виховання». Знати різноманітні підходи до класифікації методів виховання. Вміти характеризувати основні групи методів виховання.	Відповіді на запитання, виконання тестових завдань, аналіз педагогічних ситуацій.
2/2	<i>Тема 15. Розумове виховання.</i>	Усвідомлювати сутність розумового виховання. Знати основні завдання розумового виховання та шляхи їх реалізації на уроках і в позаурочний час. Усвідомлювати роль сім'ї у розумовому вихованні учнів.	Відповіді на запитання, аналіз педагогічних ситуацій, підготовка рефератів.
2/4	<i>Тема 16. Моральне виховання.</i>	Знати завдання і зміст морального виховання учнів у світлі вимог Концепції національного виховання. Знати і вміти використовувати різні форми і методи морального виховання молодших школярів.	Відповіді на запитання, моделювання фрагментів виховних заходів, аналіз педагогічних ситуацій, аналіз сценаріїв виховних заходів.

0/0	<i>Тема 17. Трудове виховання.</i>	Знати завдання і зміст трудового виховання молодших школярів. Вміти реалізувати основні завдання трудового виховання на уроках і в прозаурочний час.	Відповіді на запитання, моделювання фрагментів виховних заходів, аналіз педагогічних ситуацій.
0/0	<i>Тема 18. Фізичне виховання.</i>	Знати завдання і зміст фізичного виховання молодших школярів. Знати і вміти використовувати різні форми і методи фізичного виховання на уроках і в позаурочний час.	Відповіді на запитання, моделювання фрагментів виховних заходів, аналіз педагогічних ситуацій.
0/2	<i>Тема 19. Естетичне виховання.</i>	Знати завдання і зміст естетичного виховання молодших школярів. Знати і вміти використовувати різні форми і методи естетичного виховання молодших школярів на уроках і в позаурочний час. Усвідомлювати роль сім'ї в естетичному вихованні учнів початкової школи.	Відповіді на запитання, моделювання фрагментів виховних заходів, аналіз педагогічних ситуацій.
2/2	<i>Тема 20. Позакласна і позашкільна виховна робота.</i>	Усвідомлювати сутність позакласної та позашкільної виховної роботи. Знати основні форми позакласної роботи з молодшими школярами та вимоги до їх організації. Вміти планувати виховну роботу в	Відповіді на запитання, моделювання фрагментів виховних заходів, аналіз сценаріїв виховних заходів.

		початковій школі. Вміти розкрити завдання і зміст роботи основних позашкільних закладів.	
0/2	<i>Тема 21. Особистість і колектив.</i>	Мати чітке уявлення про дитячий колектив, його ознаки та функції. Знати структуру колективу учнів початкової школи та стадії його розвитку. Знати сучасні дослідження проблем колективу.	Відповіді на запитання, аналіз педагогічних ситуацій, аналіз сценаріїв виховних заходів.
0/2	<i>Тема 22. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості.</i>	Знати умови успішного виховання дітей в сім'ї; основні форми роботи вчителя початкової школи з батьками, види батьківських зборів за різними ознаками. Усвідомлювати роль батьківського комітету.	Відповіді на запитання, аналіз педагогічних ситуацій, моделювання перших батьківських зборів у першому класі.
0/0	<i>Тема 23. Педагогічні основи виховної діяльності громадських організацій дітей, підлітків і дорослих.</i>	Усвідомлювати роль спілки піонерських організацій України; знати її Статут і Програму, символи та атрибути. Вміти розкрити зміст діяльності Скаутських організацій України. Знати основні напрями діяльності «Пласту».	Відповіді на запитання, підготовка рефератів.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
Інтегральна компетентність	Здатність самостійно й комплексно розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійнопедагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень та методів педагогіки, психології та окремих методик початкового навчання й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов
ЗК 1	Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.
ФК-3.1	Здатність вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, що виникають в освітній практиці початкової школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту і процесу навчання молодших школярів, у тому числі ґрунтовних знань про сучасні теорії навчання, гнучкого володіння методами навчання; спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.
ФК-3.2	Здатність до здійснення виховної діяльності з молодшими школярами; здатність до планування, проектування й аналізу виховного процесу початкової школи як цілісної педагогічної системи, що включає мету, завдання, зміст, методи, прийоми, педагогічні засоби, форми організації, діяльність вихователя й вихованців; спрямованість на досягнення відповідних результатів; здатність ефективно використовувати виховний потенціал уроків і занять з учнями в позаурочний час тощо.

Літературні джерела

Змістовий модуль 2 ДИДАКТИКА

1. Амонашвили Ш. А. В школу – с шести лет / Ш. А. Амонашвили. – М. : Педагогика, 1986. – 176 с.
2. Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе / Ю. К. Бабанский. – М. : Просвещение, 1985. – 208 с.
3. Баранов С. П. Сущность процесса обучения / С. П. Баранов. – М. : Просвещение, 1981. – 143 с.
4. Бібік Н. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти / Н. Бібік // Початкова школа. – 2010. – № 9. – С. 1–4.
5. Бібік Н. М. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів / Н. М. Бібік. – К. : Віпол, 1998. – 200 с.
6. Бібік Н. М. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія / Н. М. Бібік, М. С. Вашуленко, В. О. Мартиненко та ін. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 346 с.
7. Гносеологическое обоснование методов начального обучения : сб. науч. трудов / отв. ред. С. П. Баранов. – М. : МГПИ им. В. И. Ленина, 1984. – 122 с.
8. Державний стандарт початкової загальної освіти // Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. 1–2 та 3–4 класи. – К. : видавництво «Світоч», 2019. – С. 4–29.
9. Дидактика современной школы / под ред. В. А. Онищука. – К. : Рад. школа, 1987. – 351 с.
10. Дидактико-методичне забезпечення контролю та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу : монографія / О. Я. Савченко, Н. М. Бібік, Т. М. Байбара та ін. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 192 с.
11. Дмитриев А. Е. Дидактика / А. Е. Дмитриев, Н. И. Фатеева, М. Р. Львов. – М. : Прометей, 1990. – 202 с.
12. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практичний курс : навчально методичний посібник / Я. П. Кодлюк. – Тернопіль : Астон, 2013. – 160 с.
13. Кодлюк Я. Дидактична система О. Я. Савченко / Я. Кодлюк // Науковий простір академіка Олександри Савченко / упоряд.: Я. П. Кодлюк, Т. Я. Довга, Л. М. Заліток, О. С. Покусова ; за ред. Я. П. Кодлюк. – К. : Богдано-ва А. М., 2012. – С. 224–235.
14. Кодлюк Я. П. Ключові компетентності у змісті підручників для початкової школи / Я. П. Кодлюк // Проблеми сучасного підручника. – 2016. – Вип. 17. – С. 182–191.
15. Кодлюк Я. Суб'єктність молодшого школяра в навчальній діяльності / Я. Кодлюк // Початкова школа. – 2013. – № 1. – С. 6–9.
16. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті / Я. П. Кодлюк. – К. : Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2006. – 368 с.

- 17.Кодлюк Я. П. Робота з підручником на уроках у початковій школі / Я. П. Кодлюк, О. Я. Янченко ; за ред. О. Я. Савченко. – К. : Наш час, 2009. – 104 с.
- 18.Концептуальні засади реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2016/10/konczepczyia.pdf> (дата звернення 16.11.2017). – Назва з екрана.
- 19.Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К. : Рад. школа, 1989. – 608 с.
- 20.Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
- 21.Оконь В. Введение в общую дидактику / В. Оконь ; пер. с польск. ; Л. Г. Канкуревича, Н. Г. Горина. – М. : Высшая школа, 1990. – 382 с.
- 22.Онищук В. О. Типи, структура і методика уроку в школі / В. О. Онищук. – К. : Рад. школа, 1973. – 159 с.
- 23.Пометун О. Активні й інтерактивні методи навчання: до питання про диференціацію понять / О. Пометун // Шлях освіти. – 2004. – № 3. – С. 10–15.
- 24.Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
- 25.Савченко О. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи / О. Савченко // Початкова школа. – 2012. – № 8. – С. 1–6.
- 26.Савченко О. Я. Мета і результат уроку в контексті компетентнісного підходу / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2015. – № 3. – С. 10–15.
- 27.Савченко О. Я. Організація роботи учнів з підручником / О. Я. Савченко, Я. П. Кодлюк // Навчання і виховання учнів 2 класу : методичний посібник для вчителів / упоряд. О. Я. Савченко. – К. : Початкова школа, 2003. – С. 109–124.
- 28.Савченко О. Я. Реформування змісту початкової освіти / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 1996. – № 1. – С. 4–8.
- 29.Савченко О. Я. Сучасний урок: суб'єктність навчання і варіативність структури / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2011. – № 9. – С. 11–15.
- 30.Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах / О. Я. Савченко. – К. : Магістр-S, 1997. – 256 с.

Змістовий модуль3

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

1. Балютіна К. Технологія планування виховної роботи з молодшими школярами / К. Балютіна // Початкова школа. – 2012. – № 7. – С. 42–44.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання / І. Д. Бех. – К. : ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
4. Бех І. Наукове розуміння особистості як основа ефективності виховного

- процесу / І. Бех // Початкова школа. – 1998. – № 1. – С. 2–6.
5. Богданова О. С. Методика воспитательной работы в начальных классах / О. С. Богданова, В. И. Петрова. – 2-е изд., испр. – М. : Просвещение, 1980. – 207 с.
  6. Богуш А. М. Етичні бесіди в 1–3 класах / А. М. Богуш, О. І. Смовська. – К. : Рад. школа, 1981. – 140 с.
  7. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О. Вишневський. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
  8. Воликова Т. В. Учитель и семья / Т. В. Воликова. – М. : Просвещение, 1979. – 127 с.
  9. Капралова Р. М. Работа классного руководителя с родителями / Р. М. Капралова. – М. : Просвещение, 1980. – 190 с.
  10. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання / С. Г. Карпенчук. – К. : Вища школа, 1997. – 304 с.
  11. Кіт Г. Г. Українська народна педагогіка / Г. Г. Кіт, Г. С. Тарасенко. – Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2008. – 302 с.
  12. Коберник О. Планування й організація життєдіяльності молодших школярів // Початкова школа. – 1999. – № 6. – С. 50–53.
  13. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 18–25.
  14. Корнієнко С. М. Батьківські збори у початкових класах: зміст та методика проведення : навчально-методичний посібник / С. М. Корнієнко, Я. П. Кодлюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 144 с.
  16. Кузь В. Г. Педагогіка народного календаря / В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко, З. О. Сергійчук // Початкова школа. – 1994. – № 2. – С. 35–37.
  17. Мартинюк І. В. Національне виховання: Теорія і методологія / І. В. Мартинюк. – К. : ІСДО, 1995. – 160 с.
  18. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: Теорія і технологія / О. В. Матвієнко. – К. : ВД «Стилос», 2006. – 543 с.
  19. Орієнтовний зміст виховання в національній школі: методичні рекомендації / кол. авт. за заг. ред. Є. І. Коваленко. – К. : ІЗМН, 1996. – 136 с.
  20. Основні орієнтири виховання учнів 1–12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України : програма. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – С. 7–11.
  21. Охрімчук Р. Новий життєвий простір дитячого руху / Р. Охрімчук // Початкова школа. – 2003. – № 8. – С. 11–15.
  22. Про Національну програму виховання дітей та учнівської молоді в Україні [Електронний ресурс]: Постанова Президії Академії педагогічних наук України від 01 лип. 2004 № 1-7/6-98. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-98601-04>. – Назва з екрану.
  23. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти / О. Я. Савченко. – 2-е вид., доповн., переробл. – К. : Богданова А. М., 2009. – 226 с.
  24. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка / М. Г. Стельмахович. – К. : Рад. школа, 1985.

25. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В. О. Сухомлинський // Вибр. тв. : у 5-ти т. – К. : Рад. школа, 1976. – Т. 1. – С. 403–637.
26. Урбанская Н. О. Работа с родителями младших школьников / Н. О. Урбанская. – М. : Просвещение, 1986. – 192 с.
27. Червінська І. Теоретико-методичні засади виховної роботи в початковій школі / І. Червінська, С. Довбенко. – Івано-Франківськ : вид-во Прикарп. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2012. – 515 с.

Політика оцінювання

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт заборонено. Індивідуальні завдання перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями (не більше 20%).

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1. Усне опитування, виконання тестових завдань	20
Змістовий модуль 2. Усне опитування, виконання тестових завдань, виконання завдань практичного спрямування	20
Змістовий модуль 3. Усне опитування, виконання тестових завдань, виконання завдань практичного спрямування	20
ІНДЗ	10
Підсумкова контрольна робота	30